

KURJER LITEWSKI

WYDAWNICTWA ROK VIII.

CENY OGŁOSZEŃ:

WARUNKI PRENUMERATY

	Rocznie	Półrocz.	Kwartal.	Miesięcz.
W WILNIE	8—	4—	2—	—70
Z PRZESYŁKĄ POCZTOWĄ	10—	5—	2,50	—84
ZAGRANICĄ	16—	8—	4—	1,50

Wychodzi codziennie rano, oprócz dni poświęconych.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA prospekt 5-to Jerski № 28.

Adres telegraficzny: Wilno Kurjer. — Skrzynka pocztowa № 96.

Telefon * 129, telefon drukarni № 685.

Administracja otwarta od godz. 10—4 po poł. W niedziele od 12—1 p. p.

Redaktorzy przyjmują od godz. 1—2 po połud.

Nadesłano za wiersz petlowy w tekście, lub jego miejsce 1 rub. Ogłoszenia na 1 str. o polityce państw za wiersz pet lub jego miejsce 1 rub. Ogłoszenia na 1 str. o polityce państw za wiersz pet lub jego miejsce 1 rub. Reklamy za wiersz pet lub jego miejsce na 1 str. 50 k., po tekście 30 k. Nekrologi za wiersz pet lub jego miejsce do 10 wierszy — 5 rb. Ogłoszenia zwyczajne miejscowe za wiersz pet lub jego miejsce 18 kop. Ogłoszenia zwyczajne zamiejscowe za wiersz pet lub jego miejsce 20 kop. Drobne ogłoszenia za każdy wyraz 4 kop., najniższe 40 kop. Ogłoszenia w niedzielnych numerze o 25 proc. drożej. Dołączenie prospektów do „Kurjera” 7 rb. od tysiąca oprócz opl. poczt.

Ogłoszenia „Kurjer” drukuje tylko w języku polskim. — Ogłoszenia przyjmuje się w Administracji „Kurjera Lit.” do godz. 4 p. p. Od 4—6 p. w Biurze Ogłoszeń L. i E. Metz i S-ka, Wielka 38, telefon. № 351. Po godz. 6-jej nekrologi i inne niecierpiące zwłoki za wiadomienia, w drukarni Józefa Zawadzkiego, Suworowska № 5.

Numer pojedynczy 5 kop.

Rękopisy i listy w sprawach redakcyjnych prosimy adresować: Do Redakcji „Kurjera Litewskiego” w Wilnie. — Ogłoszenia, oferty i listy w sprawach prenumeraty prosimy adresować: Do Administracji „Kurjera Litewskiego” w Wilnie.

Numer pojedynczy 5 kop.

Przypominamy Szanownym Prenumeratorom, że czas odnowić przedpłatę

na kwartał I _____
 na półrocze I _____
 na rok 1913. _____

NA GWIAZDKĘ NOWE KSIĄŻKI

WYDAWNICTWA M. ARCTA WARSZAWA, Nowy-Świat 58.

KSIĄŻKA ZOSTA OPWIADANIE BABUNI O OJCZYŹNIE z 50 rycinami w oprawie.	Z. Bukwiecka. 1.60	LOLEK GRENADJER Czarodziejska historia dla chłopów (Czasy Napoleońskie), z 11 rycinami kolorow. i 41 rysunk., w opr. 2.—	Ant. Gawiński
ARTYSTYCZNE KSIĄŻKI OBRAZKOWE			
PODAREK JAPONKI z ruhomem nogami — 75	O WIOCHNIE, WIOŃNIE I O CHŁODZIE KRÓLEWICZU 15 tabl. kolor. 1.60	LEŚNA KRÓLEWNA 12 rycin kolor. Or-0t 1.50	
PAJAO I DZIECI z ruhomem nogami — 75	OLUŚ U KRÓLA ZIMY z 15 tabl. kolor. Wiersz Ela w oprawie 1.60	CALINECZKA z 15 tabl. kolorow. L. Ryglar w oprawie 1.60	
PAN SŁOŃ I jego znajomi do u-tawiania — 75	HISTORIA O GRZYBOWYCH LUDKACH 12 obraz. kolor. Or-0t 1.60	ABC CZYTAĆ CHCE z 30 tabl. kol. L. Ryglar 1.80	
BIAŁA U MRUCZYŁÓW do u-tawiania — 75	O JANKU CO PSOM SZYJE BUTY Ilustr. Ant. Gawińskiego	STACH WOJAK z 22 ryc. kolor. 2.—	
W UPOMINKU (dla Józki) P wstęki i opowiadania z rys. M. Weryho 1.90	POWIĄSTKI DLA DZIECI Wesoła historia, z 15 rycinami C. Wytt 1.70	BLIZNIĘTA Wesoła historia, z 15 rycinami Teresa Jadwiga 1.50	
OPOWIADANIA O ZWIERZĘTACH z licznymi rysunkami w oprawie M. Weryho 1.60	PODARUNEK WUJASZKA Powiastki dla dzieci, z 4 rysunkami kolor. A. Domańska w opr. 1.50	HELA Opowiadanie ze świeżo przeżytych dni w opr. 1.50	
W SŁOŃCU Powieść dla młodzieży w opr. 1.60	POWIEŚCI DLA MŁODZIEŻY A. Domańska 2.—	NIESPODZIANKI ŻYCIA Powieść dla młodzieży w ozd. opr. A. Domańska 2.—	
OFIARA ROSTRY Powieść dla młodzieży w ozd. opr. A. Wilson 1.80	GODY ŻYCIA Opowieść, ilustr. A. Gawińskiego, w ozd. opr. A. Dygański 3.30	W ŚRÓD ŁAWIC OCEANU Opowiadanie z rycin. R. Kipling 1.—	
ANIA Z ZIELENEGO WZGÓRZA Powieść dla młodzieży, 2 tomy, w ozd. opr. A. Montgomery 2.—	ZWIĘCZYCY BIEGUNA Powieść fantastyczna, z rycinami E. Jezerski 1.20	TAJEMNICZY RYBAK Powieść dla młodzieży J. Verne. Z rys., w opr. 1.—	
PRZYGODY W BRAZYLII A. Gruszczyński 1.60	PRZYGODY I PODRÓŻE Sven Redin. Za 110 rys., w opr. 2.10	AZJA-SYBERIA Opisy zajmujące. Z 42 rys. W. Nałkowski, w opr. 1.80	
WIEŻYŃ NA MARSIE nieś fantastyczna. G. Le Ronz. Z 7 rys., w opr. 1.20	W GÓRY, W GÓRY MIŁY BRACIE! Opowiadanie na ście wakacji uczniowskich w Tatrach B. Dyakowski. Z 100 rys., w opr. 2.—	MOJE PISEMKO TYGODNIK OBRAZKOWY DLA DZIECI ROCZNIKI W OPRAWIE Tom 420 str., z 150 ryc. w ozd. opr. po 1.50	
NIEMOŻLIWI Powieść fantastyczna G. Le Ronz z 9 rys., w opr. 1.20	OD BIEGUNA DO BIEGUNA Podróż z Europy przez Azję Sven Redin. Za 110 rys., w opr. 2.10	NASZ ŚWIAT DLA MŁODZIEŻY TYGODNIK ILUSTROWANY ROCZNIKI W OPRAWIE Tom 420 str. z ryc. w ozd. opr. po 2.—	
WŁADCA PRZESTWORZY Powieść fantastyczna J. Krak. z 5 rys., w opr. 1.—	ZIEMIA W OPISACH I OBRAZACH Wyjścia z podróży i opowiad., cz. II. S. Łaganowski. Azja, Afryka, Ameryka, Australia. Z 94 ryc. w opr. 1.80		
NA ŁONIE PRZYRODY a-letnik wakacyjny. Z rys. Z. Puchalski w opr. 1.50	MŁODZI PRZYRODNICY WYCIĄSKI ZOOLOGICZNE Podług C. Fleckerie opr. M. Arct-Golezowska.		
STATKI PAROWE Model kolorowy 1.50	W DOMU I OGRODZIE Z 3 tab. kol. i 60 rys., w opr. — 60		
SAMOCIOŁ Model kolorowy 1.50	W POLU I NA ŁĄCE Z 3 tab. kol. i 60 rys., w opr. — 60		
TRAMWAJ ELEKTRYCZNY Model kolorowy 1.50	DZIELNY ROGACZ E. Thompson. Gryzliki-Uab.—Srebrny Lis. Opowiadanie. Z 50 rys., w opr. 1.20		
JAK SIĘ ZABAWIĆ Gry i warsztyk w opr. — 60			

Do nabycia we wszystkich księgarniach.

Ilustr. KATALOG na żądanie bezpłat.

75510

COMME TOI
PARFUM ULTRA PERSISTANT
ED. PINAUD PARIS

D-r Wł. ŁOWMIAŃSKI
powrócił z zagranicy. Spec. choroby gardła, nosa i ucha. Godz. pracy: 11—11.5—5. Preobrażewska ul. № 7 m. 4. Telef. 1000.

POLSKI TEATR MIEJSKI w Wilnie
pod kierunkiem JANA PAWŁOWSKIEGO i JULIANA STRYCHARSKIEGO.
Dzisiaj, we wtorek:
„PĘDZIWIATR” krotkochwila w 3 aktach z francuskiego.
Jutro „Damy i huzary”.

Zamówcie przez telefon № 11-30, a będziecie mieć stolik w **„HOTELU-PALACU”** gdzie nadzwyczaj wesoło, przytulnie, przyjemnie.
„CONFERANCIER” **Grzegorz Marmeladów**. ZAKOŃCZENIE WIECZORU **Makar-oni**.
Nowe występy **Zajęci** (oj. Romanowski) i **Innych** (Kaworycki, pp. Wargna, Markowa, Słowacka, Janag, Radwańska i inne).
Od 6 grudnia nowy program. Obiady od 2—6 wieczór. Restauracja otwarta do 5—4-ej w nocy. 72310

Sala koncertowa Ogrodu Botanicznego dyr. I. SZUMANA. Telefon № 304.
DZISIAJ
Występ polskiej artystki **M. Tokarskiej**.
Wszelkiewska atrakcja **Trio Arizonas**. Piękna hiszpanka **La Belle Lucero**.
28 JUNE PROGRAMU 28 JUNE. Początek o godzinie 11-jej wieczorem.

KINEMATOGRAF D 4, 5 i 6 grudnia 1912 roku.
BRONISŁAWA **Kobieta bez serca** (silny życiowy dram. w 3 odsł.)
NARESZCIE SAMI (komedia) — ZAZDROŚĆ (kom., z udziałem M. Lindera) w 4-jej po południu.
uwaga. Zamiana 10-jej w wtorek i piątek.

Teatr Familijny **R. Sztremera**. **Austrjaczka-spieg** w wigilię pożaru Bałkańskiego. Wstrząsający dramat z 3 częściach, przedstawiający nam odwrót stron upiornych działań w przedmiej wojny, bardzo ciekawy ze względu na sprawę Bałkańską — Falszyny narzeczony (wspan. komed. z udziałem Ludwiga) — Biał i jego reklama, sceny komizne. Przegląd ostatnich wypadków kroniki.

ZABAJCIE
OSPERES KONIAK
Naturalny winogronowy
VODKA ANGIELSKA 39
vina vinogronove

SANATORJUM D-ra SOLMANA
Warszawa, Al. Szucha 9. 1762
Chirurgia. Choroby kabłec. Pohyt i opatrunki: 3—7 r. dziennie. Ambulatorium 12—1 np.

Pixavon do pielęgnowania włosów.
Na podstawach naukowych
rzeczywiście najlepsza metoda do wzmocnienia skóry głowy i włosów.
Cena butelki, wystarczająca na kilka miesięcy, 1.50.

DZIEJE POROZBIOROWE LITWY I RUSI

W OPRACOWANIU HENRYKA MOŚCICKIEGO

wychodzą zeszycami in 8-o po 2 arkusze druku z licznymi ilustracjami.

Treść zeszytów I—XII: Białoruś pod berłem Katarzyny II. Kampania 1792 r. Konfederacja Targowicka. Sejm grodzieński. Drugi rozbiór Rzeczypospolitej. Powstanie Kościuszkowskie na Litwie. Trzeci rozbiór Rzeczypospolitej. Rządy Tułomina i Repnina. Komisja śledcza smoleńska. Sekwestry i nadania. Sprawy włościańskie, edukacyjno-religijne — z 145 ilustracjami w tekście i na osobnych kartach, oraz mapą rozbiórów (83 portretów i rysunków, reprodukowanych po raz pierwszy).

Dalsze zeszyty w druku i przygotowaniu.
Cena zeszytu kop. 35, z przesyłką 40 kop. Dla prenumeratorów „Kurjera Litewskiego” cena zeszytu kop. 25, z przesyłką kop. 30.

Zamówienia wraz z opłatą na 24 zeszyty, 12 zeszytów, 6 zeszytów przysyłają.
Administracja wydawnictwa w Wilnie, prospekt 5-to Jerski 28, księgarnia Gebethnera i Wolffa w Warszawie, oraz wszystkie księgarnie w kraju i zagranicą.

Szczegółowy prospekt na żądanie bezpłatnie.

DOM HANDLOWY **A. Stępkowski**
poleca znakomity koniak **Remy-Martin**. 57093

Sytuacja międzynarodowa.

Wiadomości z dnia.

Przedstawiciele wszystkich agencji i korespondenci gazet, jak zwykle przed każdym poważniejszym faktem dzielnym i obecnie przed konferencją pokojową w Londynie usiłują uchylić zasłonę, kryjącą tajemnicę jutra, by przewidzieć koniec przed początkiem. Do informacji tych atoli zbyt niemożna przywiązywać wagi. Podajemy wszakże kilka najnowszych doniesień.

Londyński korespondent „Ag. Pet.” donosi, iż stwierdził nastrojów niewzruszonej solidarności pomiędzy przedstawicielami państw bałkańskich, zwłaszcza wobec żądań zatrzymania przez Turcję Janiny, Skutari i Adrianopola. Dalej donosi, że Grecja będzie brała udział w naradach, pomimo niepodpisania zawieszenia broni.

W rozmowie z przedstawicielem Turcji koresp. „Ag. Pet.” dowiedział się, że Turcja bardzo pragnie, aby rokowania zakończyły się pomyślnie, lecz na warunkach, któreby nie uwzględniały honoru Turcji i daly jej możność istnienia w przyszłości, przez spokojne dążenie do ładu wewnętrznego i ekonomiczno-kulturalnego rozwoju.

Poza temi obiektywnymi informacjami, inne, których jest wiele, mają charakter przewidyujący. Informacji takich są dwa rodzaje. Jedne twierdzą, że wobec warunków obu stron walczących, póki zawrót nie musi, drugie, powołując się na opinie angielskich kół politycznych, wyrażają wątpliwość w pomysłny wynik konferencji pokojowej. W kwestii warunków, jakie mają być przedstawione na konferencji pokojowej, „Wiener Allg. Ztg.” dowiaduje się, że związek państw bałkańskich postawi Turcji żądanie odstąpienia większej części Turcji, całej Macedonii, Sandzaka Nowo-Bazarskiego i wysp na morzu Egejskim. Kwestja ograniczenia tych terytoriów ma być pozostawiona państwom związkowym, bez obcej w tę sprawę interwencji.

„Nene Fr. Presse” donosi, że na konferencji londyńskiej omówiona ma być sprawa konfliktu austriacko-serbskiego i że związek państw bałkańskich popierać będzie jednoznacznie pretensje Serbji do portu na morzu Adriatyckim.

Druga równie ważna sprawa dnia, związana bezpośrednio z konferencją pokojową, jest nadal konflikt austriacko-serbski.

Z Wiednia telegrafują, że Austria zbiera się ciągle bez przerwy i

że ministerjum wojny wydało rozporządzenie, aby pogotowie wojenne do dnia 7 (20) bm. było zupełnie ukończone. Korpusy w Krakowie, Lwowie, Przemyślu, Gracu, Wiedniu i Temeszwarze są już zupełnie zmobilizowane.

Akcja wojenna przeciwko Serbji ma być rozpoczęta podobno już nie tylko z powodu portu na Adriatyku, lecz aby nanieść Serbji szacunek z powodu jej zbyt wyzywającego, uwłaczającego Austrii stanowiska.

Co do Rosji, to dzienniki wiedeńskie zapewniają, że państwo to ma zamiar pozostawić Serbje własnemu losowi, chociaż w drodze dyplomatycznej dążyłoby do pokojowego załatwienia konfliktu, Natomiast pewne zaniepokojenie wywołało w Wiedniu zachowanie się Francji, Anglii i Stanów Zjednoczonych, które to państwa manifestują swą niechęć do Austrii przedewszystkiem przez bojkotowanie bonów kasowych austriackich, a następnie przez inspirowane artykuły, wzbudzające niechęć opinii publicznej.

Gazety niemieckie rozpowszechniły wiadomość, jakoby Bułgaria przystąpiła do trójprzymierza i przygotowywała się do zerwania sojuszu z państwami bałkańskimi. Prasa bułgarska na te pogłoski nie reaguje, natomiast „Figaro” wieść tę niemiecką nazywa tendencyjnym kłamstwem i wyjaśnia, że Bułgaria, będąc w dobrych stosunkach z Austrią, pragnęła by wyzykać w celu załagodzenia konfliktu austriacko-serbskiego, z czego gazety berlińskie ukłudy sensacyjną plotkę.

Z Paryża donoszą, gwarantując wiarogodność pogłoski, że projekt ogłoszenia Albanji jako terytorjum neutralnego pod protektorem wszystkich mocarstw, przyjęty został z wielkim uznaniem i jak tylko sprawa ta, zainicjowana przez Austro-Węgry i Włochy, zostanie przedyskutowana przez gabinet, odrzuć zostanie przyobleczona w kształty realne.

W Pilźnie, podczas wyjazdu powołanych do mobilizacji rezerwistów, kilkset wyrostków urzędło manifestację, ciskając kamieniami do policjantów. Wielu sprawców aresztowano. Niektóre gazety czeskie potępiły nietakowny krok młodzieży.

Zgromadzenie Wł. Tow. Rolniczego.

Zgromadzenie było dosyć liczne, gdyż przybyło razem z gośćmi około 60 osób. To już samo wskazuje na rosnące zainteresowanie pomiędzy członkami sprawami Towarzystwa. Dalej przyjęto nowych 9 członków, co także jest dowodem tego samego objawu.

Przedewszystkiem na porządek dzienny wyszła sprawa szkoły rolniczej w Worońcu.

Na poprzednich zebraniach omawiana była już potrzeba zmiany typu szkoły. Chodzi o to, iż szkoła wroniecka w obecnej swojej postaci niezupełnie odpowiada założeniu testatora-fundatora tej szkoły ks. Drukiewicza-Lubeckiego, który projektował utworzenie zakładu dla kształcenia gospodarzy małorolnych, pozostających na własnej roli, oraz niższych oficjalistów rolnych. Tymczasem szkoła wroniecka przedstawia typ nieco wyższy, kształci więc swoich wychowawców nie na gospodarzy — drobnych rolników, lecz więcej na ekonomów i niższych funkcjonariuszy służby publiczno-rolnej.

W celu rozpatrzenia całej tej rzeczy wybrana była swojego czasu specjalna komisja. Komisja jednakże nie uznała za stosowne obniżenie typu szkoły, wyraziła tylko życzenie, aby szkoła zwróciła większą uwagę na stronę praktyczną przy wychowywaniu uczniów oraz na przystosowanie udzielanej nauki do potrzeb gospodarstw miejscowych. Jest to bardzo zrozumiałe, gdyż zmniejszenie typu pociągnęłoby za sobą zmniejszenie kredytów rządowych na szkole.

Wice-prezes Tow. p. Paweł Kończak przy omawianiu tej rzeczy oprócz tego zakomunikował zebraniemu o tych ofiarach, jakie uzyskała, lub mogła uzyskać szkoła w Worońcu. Między innymi księżna Druka-Lubecka projektowała ofiarowanie 10,000 rb. na zaprowadzenie w szkole instalacji elektrycznej. Ponieważ jednak z wprowadzeniem tej instalacji połączone byłoby znaczne koszta na jej utrzymanie, a funduszu na to Towarzystwo nie posiada, przeto uchwalono na zebraniu prosić księżnę, aby ofiarę swoją nie uzależniała od terminu wprowadzenia owej instalacji.

Prezes Towarzystwa p. Hipolit Korwin-Milewski przedstawił zebraniu sprawę organizacji w naszym kraju instytucji przymusowego ubezpieczenia robotników, zatrudnionych w przemyśle, w myśl odnośnej ustawy państwowej z roku bieżącego. Ponieważ o ustawie tej „Kurjer” drukował już obszerniejszy artykuł, przeto zaznaczyć tylko, że organizacja w naszym kraju miała być pierwotnie powierzona Wł. Tow. rolniczemu, a skoro Rada Towarzystwa po gruntownym zbadaniu rzeczy doszła do przekonania, że Tow. Rol. nie jest kompetentne w tym kierunku, a głównie nie jest zainteresowane, gdyż zdaje się ustawa ta tyczyłaby się jako praedawcy tylko jednego członka Towarzystwa, więc te sprawy decydujące postanowiły organizację całą przenieść do Biulegostku.

W r. 1913 odbędzie się w Petersburgu wystawa drobnego przemysłu. Sekcja popierania drobnego przemysłu przy Towarzystwie Rolniczym Wileńskim, zajęła się zbieraniem eksponatów na tę wystawę i ekspedycją ich następnie do Petersburga. Uzyskano na to nawet zaopinięcie rządowe.

Jak wiadomo Tow. Roln. nie prowadzi żadnej akcji ogrodniczej. Chodzi o to, iż na terenie gub. wileńskiej rzeczczą tą zajmuje się oddział Wileński Towarzystwa Pomocniczego. P. Sienkiewicz, wiceprezes tego Towarzystwa, zapoznał zebranych z organizacją spółki owocowej przy tym oddziale. Spółka ta rozwija się bardzo pomyślnie, posiada już swój sklep w Wilnie przy ul. Wileńskiej. Chcąc jednak mieć towar jednolity, chcą dalej wogóle podnieść wydajność naszych ogrodów, oddział Tow. pom. postanowił zaangażować specjalnego instruktora ogrodnika. Instruktora ten za niewielką opłatą prowadzi albo stałą kontrolę sadów, albo też dojeżdża sporadycznie w celu udzielania porad fachowych.

Bardzo ważnym dziełem pracy Towarzystwa jest akcja w kierunku podniesienia hodowli. Sprawę tę referuje znowu p. Sienkiewicz, jako przez komitetu hodowlanego Towarzystwa. Przed przystąpieniem do akcji hodowlanej, na szerszą skalę

łę zakrojonej, postanowiono przedewszystkiem zbadać teren gubernij — w pierwszym rzędzie odnośnie do hodowli bydła. Hołociowe zbadań stanu bydła w gubernii, oczywiście przeszłyby siły Tow.; tutaj jednak z pomocą przyszedł p. gubernator, który polecił swej kancelarii zebrać przy pomocy zarządców gminnych dokładnych danych o ilości bydła w poszczególnych wsiach i dworach. Wobec tego Towarzystwu pozostało tylko zorganizowanie jakościowego badania bydła. O tym badaniu pisaliśmy też parę razy w „Kurjerze”: na poszczególnych powiaty wyznaczeni zostali specjaliści, którzy w każdej gminie badali bydło w kilku wsiach, prowadząc dokładne pomiary i t. p. Zebrany w ten sposób materiał po opracowaniu przez kancelarię p. gubernatora o ilościowym stanie bydła, pozwoli zorientować się, jaki jest stan bydła w gubernii, wileńskiej, jako drogę wytknąć należy dla akcji hodowlanej, aby jak najprędzej i jak najbardziej celowo dążyć do ogólnego podniesienia hodowli, zwłaszcza hodowli włościańskiej. Zebrany materiał nie jest wprawdzie opracowany jeszcze, ale w ciągu zimy komitet hodowlany zapewne już z tem się upora.

W roku zeszłym powstał projekt zorganizowania w Wilnie wystawy kultury torfowisk i w ogóle użytkowania torfu w tym lub innym kierunku. Inicjatorem projektu był p. Mieczysław Jaluwiecki. Jako prezes sekcji agronomicznej, referował on na zebraniu te kwestie. Otóż wystawę taką zorganizować można już w r. 1913. Jednakże chodzi tutaj o przygotowanie całej rzeczy z góry, wystawa bowiem taka nie obejmuje tych rzeczy tylko, które są, a które łatwo dałoby się zgromadzić, lecz głównie reprezentowane na niej powinny byćby takie rzeczy, które dopiero specjalnie na to musiałyby zostać przygotowane. Na to zaś potrzeba czasu. Wobec tego, zdaniem p. Jaluwieckiego, lepiej wystawę tę odłożyć do roku 1914. Przemawia za tem i to, że w roku 1913 można byłoby zorganizować tylko wystawę gubernijną, gdy na rok 1914 Tow. mogłoby uzyskać zarówno zezwolenie jak i fundusz na wystawę większą okręgową. Rzeczywiście też zebranie uchwalilo zorganizowanie wystawy przenieść na rok 1914.

Komitet leśny, utworzony, jak wiadomo, tylko w roku bieżącym, ostatecznie już się akustykował. Prezes tego komitetu, p. Adam Bohdanowicz, złożył sprawozdanie zebraniu o jego pracach — przedewszystkiem zamierzonych oczywiście. Niedawno pisaliśmy w „Kurjerze” o tym komitecie, to też tutaj zrobimy tylko wzmiankę, że zapowiedziane dyżury członków Zarządu komitetu odbywały się w poniedziałki od godz. 1 — 2. W tym też czasie należy zgłaszać się, chcąc się porozumieć w tych lub innych sprawach.

Ogromnie ciekawy odczyt wygłosił na zebraniu dr. inż. Wacław Iwanowski, docent Instytutu technologicznego w Petersburgu. Mianowicie mówił on o próbach swoich z uprawy buraka cukrowego na terenie gubernji wileńskiej, oraz o wartości kultury buraka dla gospodarstw w ogóle. Referat p. Iwanowskiego wydrukowany zostanie w części w „Tygodniku Rolniczym”, tutaj więc zaznaczymy tylko, że próby p. Iwanowskiego wykazały zupełną możliwość uprawy buraka cukrowego w naszych warunkach i ogromną rentowność tej rzeczy, o ileby została zorganizowana kukurzyzna ziemniaczka spółkowna. Chodzi o to, że akcjonariusze lub prywatni właściciele kukurzy, jak obliczył prof. Iwanowski, po odciążeniu już bardzo wysokiego oprocentowania kapitału akcyjnego (10 proc.), uzyskują jeszcze niejako superdywidendy w tym stosunku, iż to wynosi na dziesięćdziesiąt rubli na dziesięćdziesiąt, niż przy postawieniu kukurzy przez przedsiębiorców prywatnych.

Dyrektor stacji doświadczalnej bieniakowskiej, p. Wacław Lastowski, referował kwestję *doświadczeń zbiorowych*. Doświadczenia te prowadzone są już na dość znaczną skalę na całym terenie gubernji. Tylko za pomocą tych doświadczeń można całą działalność stacji doświadczalnej bieniakowskiej przystosować rzeczywiście do potrzeb całej gubernji.

Bardzo ważną kwestję poruszył p. Mieczysław Jaluwiecki, mianowicie kwestję wspólnej akcji, a może ściślej mówiąc, przyłączenia się do kowieńskiego Towarzystwa Rolniczego w sprawie zorganizowania *biura porad w sprawach organizacji gospodarstw wileńskich*. Plan takiego biura kowieńskie Tow. Roln. ma już w zupełności opracowany, ma już wytkniętą drogę ku urzeczywistnieniu tego planu, a z drugiej strony samo kow. Tow. Roln. wystąpiło z propozycją roziągnięcia działalności tego biura także na gubernję wileńską. Otóż p. Jaluwiecki jest zdania, iż bezwarunkowo należy wejść w porozumienie pod tym względem z Radą kow. Tow. Rolniczego, co też zebranie uchwalilo.

P. Szymon Myszczewicz z Cieina podniósł potrzebę zwrócenia uwagi

na nasze drogi, które, jak wiadomo, znajdują się w stanie zupełnie nieuchwalnym. W myśl jego propozycji uchwalono prosić Radę, aby te rzeczy przedstawiła sferom decydującym. Zresztą p. Krasowski, marszałek gubernjalny szlachty, zaznaczył w odpowiedzi na to, że na nowe 3-letnie kredyty na drogi będzie zwiększony o 200,000 rubli.

Zebranie trwało od godz. 8 do 12, przy tym samym dużym komplecie. Z. Ludkiewicz.

Informacje i pogłoski.

Szkoły dla kobiet.

Ministerjum oświaty wnosi do Dumy projekt otwarcia szeregu przemysłowych i rzemieślniczych szkół żeńskich z programem gimnazjów.

Ustąpienie kuratora.

„Dzień” donosi, że w początkach roku przyszłego kurator wileńskiego okręgu naukowego, Ostrowski, przeniesiony zostanie do Moskwy, a pomocnik moskiewskiego kuratora otrzyma stanowisko kuratora wileńskiego okręgu naukowego.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

— **Kalendarzyk.** Dziś, we wtorek — św. Barbary, wędł. now. st. — św. Łazarza; jutro — św. Krystyny, wędł. now. st. — św. Grażjana.

— **Zadania administracji.** „Gazeta Codzienna” donosi, że kancelarie parafialne katolickie otrzymały papier terminowy od policji, nakazujący niezwłocznie powiadomić odpowiednie władze o osobach, które w roku 1912 przeszły z prawslawia na katolicyzm. W odpowiedzi ma być wyszczególnione pochodzenie, miejsce zamieszkania i rodzaj zajęcia tych osób.

SPRAWY MIEJSKIE.

— **Apteka miejska.** Na posiedzeniu Rady miejskiej w d. 5 (18) grudnia miała być omawiana sprawa otwarcia apteki miejskiej, lecz została znowu zdjęta z porządku dziennego, ponieważ na ostatnim posiedzeniu komisji sanitarnej wytoniła się zasadnicza dyskusja, wobec czego nie zdążono powziąć ostatecznych uchwał dotyczących projektu organizacji i kosztorysu apteki.

TEATR, MUZYKA I SZTUKA.

— **Teatr polski miejski.** Dziś po raz trzeci dopowina krotochwila-satyra na wybory i dwór panujący Willebalda XXVII „Pędziwiatr”, który zapelnia teatr po brzegi, dzięki zabawnej akcji. Jutro po raz 7 po cenach znizonych arcydzieło literatury polskiej, malowniczo wystawiona komedia „Damy i huzary”, zakończona podniosłym pięknym wierszem Br. Skąpskiego. Piękne kostiumy wojska polskiego z roku 1809 i nowa dekoracja podnoszą wrażenie całości, oprawionej w ramy muzyki z epoki wojen napoleońskich.

W czwartek po raz 3-ci wspaniały dramat Rostanda „Orle” w inscenizacji Ferd. Ruszczyca. Utwór ten, opiewający dzieje syna wielkiego Napoleona, zdobył sobie na premierze przebiegiem słuchaczy. Oklaskom i wywołaniom nie było końca. Piękne dekoracje pomysłu Ruszczyca, historyczne tło, barwne mundury i kostiumy, oryginalnie, z czującą malowniczością odтворzony park schoenbrunski, pole bitwy pod Wagram, dalej dekoracja słynnego historycznego „pokoju z laki” wywołały na premierze entuzjazm. Za reżyserię dyr. Pawłowskiemu wręczono wieniec z szarfami i napisem „Za Warszawiankę” i „Orle”. Ponieważ dwa wieczory sobotni i niedzielni dały dochód blisko 2,000 rb. i pokryły znaczną część kosztów, dyrekcja daje od czwartku „Orle” po cenach zwykłych.

W piątek premiera utworu Strindberga „Ojciec”, w którym wystąpił St. Knake-Zawadzki i H. Arkawitówna. W sobotę premiera najnowszej, graniczą z ogromnym powodzeniem w Warszawie i Lwowie farsy „Dobrze skrojony frak”.

Dyrekcja przystąpiła do przygotowań z uroczystego obchodu na cześć największego kandydziej i gorącego patrioty ks. Piotra Skarki. Próby specjalnie napisanej 3-aktowej sztuki przez ks. biskupa Bandurskiego już się rozpoczęły.

— **W szatni teatralnej.** Na premierze „Orlaka” publiczność wytknęła co spóźniła się na przedstawienie. Czyżby to było skutkiem bądź co bądź całkowitej służby prochy ze strony dyrekcji?

Sądymy, że tak źle nie jest. Natomiast jest wszelkie prawdopodobieństwo, że opóźnienie było w wielu wypadkach następstwem złej organizacji w szatni teatralnej. Słyszeliśmy od wielu osób narzekania, że po kwadransie i dłużej czekać musiały na umieszczenie swych rzeczy w szatni. Tylko uprzywilejowani są obsługiwani z poświęceniem.

— **Administracja teatralna winna wjeżdżać w to i zaradzić,** zwiększając ilość służby w szatni, bowiem nikt przecie nie może być przygotowanym na to, że cały kwadrans będzie musiał stracić na to, co normalnie o dziesięć razy prędzej zwykło się załatwiać.

S A D Y.
— **Za usłowanie ucieczki.** Wczoraj izba sądowa z udziałem sędziów przysięgłych rozpatrywała sprawę Aleksieja Boboryko, inaczaj Grieca, który będąc zamknięty w więzieniu humaniejskim, jako podejrzany o kradzież z włamaniem, usiłował w porozumieniu

z drugim więźniem, uciec z więzienia i w tym celu rzucił się na dozorcę.

Na sądzie stwierdzono, że Boboryko d. 17 (30) lipca r. b., korzystając ze sposobnej chwili, rzucił się na dozorcę Tereszenkę i dławiąc go za gardło, zrazu próbował odebrać mu rewolwer, a potem chciał odebrać klucze więzienne. Lecz zamiar ten nie udał się. Tereszenko zwałił więźnia dwukrotnie kluczami w głowę i krzykiem przywołał innego dozorcę.

Boboryko został skazany przez izbę sądową na rok więzienia, spółnika jego nie wykryto.

Z ŻYCIA LITWISKIEGO.

— **Bojkot prasy polskiej.** Książd Sodiets (pseudonim) w osobnym artykule w Nr. 143 „Viltis”, z powodu zbliżającego się terminu zwrotnienia prenumeraty pism na rok następnym, nawołuje księży, lekarzy, adwokatów i w ogóle całą inteligencję litewską do bojkotu „Kurjera Litewskiego”, „Gazety Codziennej”, „Dwutygodnika Diecezjalnego”, „Jutrzenki” i „Innych encyklick” pism polskich. Komu zaś z litwinów nie wystarczy prasa litewska, temu książd Sodiets radzi czerpać wiadomości z pism rosyjskich, dostarczających je w ilości obfitiej i w formie „nieobrażającej litwinów”.

WYPADKI.

— **Morderstwo dla grabieży.** Wczoraj, wczesnym rankiem, Antokol obiegał wieś o ohydnym morderstwie, którego ofiarą padł w d. Nr. 114 turek Ibrahim Digan Ogty, 43 lat, piekarsz z zawodu. Rankiem o godz. 5, jak zwykle, udał się on z pobliskiego domu do sklepu z pieczywem, gdzie był subjektem; chłopiec żydowski przyniósł dlań mleko o godz. 6 rano i, widząc ciemności, a nie mogąc się dowołać Ibrahima, rozniecił ogień i oświetlił okropny obraz.

Ibrahim leżał na ziemi w kałuży krwi z głową rozbitą trzytuntowym gwichtem żelaznym. Policja i władze śledcze stwierdziły, że dokonano kradzieży gotówki w sumie około 20 rb., lecz rabusie śnaży byli spłoszeni przez kogoś, gdyż nie zabrali na przykład zegarka Ibrahima i srebrnej tytoniarki, znajdujących się pod ładą.

Na razie przestępców nie wykryto. Zarządona rewizja ścisła w obok położonych koszarach kozackich nie wykryła nic podejrzanego.

— **Otrućcie się.** W niedzielę ubiegłą, około godziny 7 wieczorem, z ul. Wileńskiej podniesiono 17-letnią Merę Rabinowiczową z wyraźnymi oznakami otrucia się kwasem siarczanym. Na stacji Pogotowia ratunkowego chora jeszcze o własnych siłach wsiadła do karetki, lecz po przyjeździe do szpitala w kilka godzin później zmarła. Przyczyna rozpacznego kroku nie została wyjaśniona.

— **Pogotowie ratunkowe** było czynne dnia 2 b. m. w 12, a dnia 3 b. m. w 10 wypadkach, w tej liczbie 7 wyjazdów na miasto i 15 opatrunków na stacji Pogotowia.

— **Przyjechali do Wilna:** (Hotel Europejski): ob. Augustyn Krecki, kup. Antoni Peeh, radca st. Aleksander Girs, pułk. Piotr Anderson, ob. Stefania Wankowiczowa, ob. Zygmunt Talaszewicz, ob. Weronika Osiemkowska, ob. Eustachy Urbanowicz, ob. Tomasz Jedrzejewski, ob. Antoni Piaslak, ob. Elżbieta Sielkneka. (Hotel S4 Georges): ob. Zenon Gwroński, ob. Wilhelm Ofenbach, ob. Tekla Zdanowska, ob. Józef Siderowicz, ob. Edward Borsuk, ob. Teofil Hulewicz, ob. Adam Ceylich, ob. Justyn Godzwilo, ob. Hilary Onosko, ob. Anna Cyhowiczowa, ob. Zofia Terlecka, ob. Michał Maczynski. (Hotel Sokolowskiego): ob. Jan Hilarski, ob. Józef Ambrożewicz, ob. Kazimierz Stalewski, ob. Henryk Tymiański, ob. Otton Wandorf, ob. Antoni Cychkowska, ob. Tadusz Śledziwski, ob. Anna Dabrowska.

(Hotel Bristol): ob. Aleksandra Rozen, ob. Wacław Wukar, ob. Jan Kostrowicki, ob. Witold Ruszczykowski, ob. Emanuel Grünand, ob. Józef Korsak, ob. Konstanty Skinder, ob. A. Szumski, ob. J. Szawkowski, hr. Józef Breza.

(Hotel Niszowskiego): ob. Włodzimierz Popielski, ob. Stanisław Popławski, ob. Maurycy Berten, radca st. Paweł Jankowski, ob. Teresa Jundziłłówna, inacz. Wincenty Polukajit, ob. Marja Bielakowa, ob. Marja Rodziewiczowa, dzień Włodzimierz Dworzaczek, ob. Kazimierz Mierkiewicz, ob. Tadusz Blazejewicz, ob. Przemysław Michałowski, inż. Onufry Hurczy.

PROWINCJA.

M I N S K.

— **Θ (M) Bazar.** Jutro nastąpi otwarcie bazaru, który ongi w życiu towarzyskim Mińszczyzny odegrał rolę prawie jedynego czynnika, łączącego towarzysztwo z dalekich nawet stron. Z czasem jednak, kiedy Wilno, dawniej licznie nas odwiedzające, wytworzyło w siebie dostateczną ilość atrakcji, napływ publiczności z tamtych stron zmniejszył się nieco, a szkoda, bo nam solidarności wszystkich naszych miast, okolic i dzielnic, w najszerszym tego słowa znaczeniu, potrzeba zawsze i wszędzie jaknajwięcej.

W zeszłym roku całkowity dochód wyniósł 11,000 rb. bez mała, z czego na czysto, po potrąceniu kosztów, ceny towaru etc. otrzymano rb. 3843. Norma 4000 rb., od lat kilku utrzymuje się mniej więcej stale, a wyższe zarobki, sięgające 6, 7 i więcej tysięcy miała Dobroczytność z bazarów tylko przed laty 13, 12, t. j. wówczas, kiedy bazyry cieszyły się największą popularnością, kiedy nie opłacano cła za przewóz towarów i t. p.

Ogólny niemiódzaj i nędza, zagładająca w okna lichych mieszkań biedaków powinny wszystkich skłonić do jaknajszerszej ofiarności.

Zarząd Tow. i komitet specjalny robią co mogą.

Bazar od środy do niedzielę czeka na publiczność nie z próżnymi rękami, wyciągniętymi jedynie po datkę, lecz

w zamian za to daje zabawę, o której bądź co bądź mówi się dużo i mile się wspomina.

— **Θ (M) Zwycięstwo,** odniesione przez miasto kosztem tak wielkich ofiar dla zatrzymania w naszych murach zarządku kolei Lipawskiej, pomimo zapewnień ze strony ojców miasta i miejscowego stanu kupieckiego, budzi pewne wątpliwości, czy zwycięstwo to nie zostało okupione zbyt wielkimi ofiarami?

— **Postawie** pozatem pytanie, czy w ogóle podobna sytuacja możliwa jest w kulturalnych stosunkach Zachodu? Bo, jeżeli możliwa jest konkurencja miast, żeby zdobyć jakiś zarządk kolejoowy, albo inną instytucję nowopowstającą, to wprost nie do uwierzenia faktem jest targ o to, żeby zatrzymać oddawna osiadłe biura dlatego tylko, że inne miasto daje więcej.

Miła perspektywa na przyszłość, jeśli Homel, Wilno, czy inne jakie miasto przy kolei leżące powie pewnego pięknego poranku: A ja dam jeszcze więcej!

Racja do zerwania umowy z Mińskiem znajduje się zawsze.

— **Θ Przeciw księdzom.** „Minsk. Russk. Słowo” w Nr. 134 donosi o wytoczeniu spraw kryminalnych księżom: proboszczowi kościoła św. Trójcy w Mińsku ks. Majewskiemu o przyłapanie osoby wyznania prawosławnego niepełnoletniej do katolicyzmu, proboszcza bobruńskiego ks. Jana Krasowskiego o narwanie prawosławnego na katolicyzm i ks. Józefa Zelbę z punktów 1 i 2 art. 93 kod. karnego.

— **Traby, pow. oszmiański (kor. własna).**

W d. 30 listopada (13 grudnia) przy poczcie trabskiej zaczął funkcjonować telegraf. Nadto dni pocztowe zostały zmienione na poniedziałek, wtorek, środa, piątek i sobota.

— **Białystok.** Pożar fabryki lkaackiej braci Lewi, działającej przez Szapira, w dn. 28 listopada (11 grudnia) przyniósł właścicielom 100,000 rb. straty.

— **Białystok.** Zbieżność Litewski, gubern. grodzieński (kor. wt).

Pani X, zachorowała i niezwłocznie musiała udać się do Berlina dla dokonania operacji. Atoli wyrobienie paszportu zagranicznego wymaga sporo czasu. Brat chorej, kupiec N., poradził jej iść za paszportem swojej żony. Chora podczas operacji w Berlinie zmarła i tam też została pochowana. Konsulat rosyjski w Berlinie zawiadomił o tem gubernatora grodzieńskiego, który ze swej strony również zakomunikował o tem braciemu zarządkowi miejskiemu. Zmarła X, zarządk wykreślił z ksiąg mieśszczyńskich, jako żonę kupca N., podczas gdy ta ostatnia posiada nieruchomości i niezażenie od męża samodzielnie prowadzi interes handlowy. Obecnie nie może ona otrzymać patentu handlowego, ani też wydalek zobowiązania. Pozbawiona praw żywego człowieka, kupcywa N. teraz żąda od męża, z winy którego ją przeniesiono na tamten świat, przywrócenia jej wszystkich praw człowieka żywego.

— **Wilkomierz.** W arszewie wilkomierskiej d. 26 listopada (9 grudnia) w jednej z cel uwięził się własna chustka od nosa więzień A. Burnieko, posiadający o zabójstwo żony.

Z Królestwa.

— **„Praca Zbrojna.”** Pod redakcją pani Margarety Starzyńskiej zaczął wychodzić nowy tygodnik obrazkowy dla ludu p. t. „Praca Zbrojna”.

— **Konflikta opium.** W tych dniach na głowę konfliktowa Warszawa sędzia śledczy okoliczował 71 przesyłek, zawierających opium wartości ogólnej 14 tysięcy, przeznaczonych do Czyty w obwodzie Zabajkalskim. Posyłki te już były wysłane na miejsce przeznaczenia i staną, na skutek protestu władz tamtejszych, zostały zwrócone. Wysyłającym był jeden z tujejszych hurtowych składów aptecznych. Sprawę oddano prokuratorowi.

— **Zapisy.** Zmarła niedawno s. p. Zembowa z Biernackich Kobierzycza poczyniła zapisy na cele publiczne w sumie kilkunastu tysięcy rubli.

— **Pan Jagiello, a zarogn.** Jedną z 10-letnich gazet zarognowych donosi, że tamtejszy robotniczy żydowski wyśłał li do p. Jagielli list w zarognie z 300 podpisami, w którym domaga się, aby on, jako poseł żydowski, zażądał w Dumie „równouprawienia” zarogn w szkole, administracji samorządzie i t. d.

Z sa kordonu.

— **Ś Frymarka ziemia.** Przed kilku dniami podały pisma wiadomości o uratowaniu znacznego obszaru ziemi w Poznanskiem z rąk niemieckich. Majatkom Choryń i Jerka, własności p. Władysława Taczanowskiego, groziło mianowicie zakupienie przez kolonizację, względnie przez księcia Sasko-Weimarskiego. W sądzie kowieńskim odbyła się przed niejakim czasem licytacja, do której obok przedstawicieli kolonii z księcia Sasko-Weimarskiego stanęło także paru polaków, w ich liczbie p. Mieczysław Chłapowski z Rogaczewa, który ostatecznie przelicytował współzawodników. Dobra zostały mu przyznane za cenę 3,500,000 marek. Natychmiastowego przybycia kupna — jak doniosła pisma poznańskie — nie można było przeprowadzić. Fakt formalny zakończenia kupna wyznaczono na czwartek ubiegły.

Przeleciecie to stało się fatalne. Właściciel Chorynia i Jerki, Taczanowski, postaral się o umiędzielnienie licytacji, a to w ten sposób, że wszedł w układy z księciem Sasko-Weimarskim o spłatę częściową wierzytelności, doprowadził do rezultatu. Książę Sasko-Weimarski złożył wierzytelom 500 tysięcy marek i odmówił p. Chłapowskiemu przybycia kupna i zawiniadonem, że książe został już właścicielem obu majątków. Jedną z nich, Choryń, zostanie podobno własnością prywatną księcia, druga, Jerka, oddaną będzie kolonizacji. Całe społeczeństwo poznańskie jest pod wrażeniem tego zbrodnierzego sprzedawczyństwa.

— **O polskości uniwersytetu lwowskiego.** Znaczącym już, że do Wiednia udała się deputacja profesorów uniwersytetu lwowskiego, w celu wyjaśnienia sprawy projektowanego ożrędzia cesarskiego w kwestji uniwersytetu ruskiego. Prezes Kolei polskiej, dr. Leo, zapewnił deputację, że i

nadal Kolei polskie przestrzegać będzie zasady, iż równocześnie z zapowiedzia założenia uniwersytetu ruskiego ma być wyraźnie stwierdzony charakter polski lwowskiego uniwersytetu.

— **Odbyła się** potem konferencja deputacji i prezydium Kolei polskiej z ministrami Zaleskim i Długoszem, następnie rektor Beck i prof. Chłamtacz, Dembiński i Twardowski udali się do ministra oświaty Hussarska, wyjaśnili mu stanowisko profesorów i odmówiali następniej pajątury wśród młodzieży i społeczeństwa polskiego.

— **Po** mówie deputacji i urzędowy komunikat o wynikach starań deputacji. Komunikat stwierdza, że Leo i Długosz przetrzeli bronię usilnie polskości uniwersytetu w Lwowie. Istnieją jednak uzasadnione obawy, że polskości uniwersytetu będzie ożrędziem cesarskiem naruszona.

— **W prasie lwowskiej** zarówno ten komunikat, jak i w ogóle niepeany stan sprawy, wywołuje gorące komentarze i poważne zaniepokojenie.

Z Rosji.

— **Biskup Hermogenes.** Sprawa ułaskawienia biskupa Hermogenesa była w tych dniach już na najlepszej drodze. Hermogenes miał otrzymać administrację jednego z wielkich monasterów. Gdy mu o tem zakomunikowano, odpowiedział, że albo powróci na katedrę sarałowska, albo pozostanie w Żyrowicach. Wobec tego kwestja jego narazie upadła.

— **Heliodor** wystąpił z Cerkwi prawosławnej. W sobotę odbyło się nadzwyczajne posiedzenie Synodu pod przewodnictwem metropolity kijowskiego, Flawiana, poświęcono kwestji pozbawienia mnicha Heliodora godności duchownej. Ogłoszono odezwę Heliodora, nadesłaną na ręce arcybiskupa Włodzimierskiego Mikołaja. Heliodor w namyślnym tonie wyrzeka się publicznie prawosławia, podaje w pogardę dostojników Cerkwi i przeprosza żydów i obcozemców za walkę z nimi i napasę. Ze szcześliwiejszą pokora schyla głowę przed wielkim starem z Jasnej Polany.

— **Odezwę** ta wywołała niezwykłe wrażenie. Postanowiono niezwłocznie i nieodwołalnie zdjąć z Heliodora sędnie duchowną i pozbawić go wszelkich godności duchownych. Telegraficznie Synod polecił konsystorzowi włodzimierskiemu złożyć sad duchowny nad Heliodorem i wypełnić rozkaz Synodu.

— **Prasa rosyjska** z niepokojem omawia decyzje Synodu i oświadcza, że odtąd Cerkiew prawosławna będzie miała do zwalczania niebezpiecznego sekteira, który może wśród prawosławia poczynić ogromne spustoszenia. Wpływ Heliodora na ciemne masy jest niezwykły.

Wiadomości polityczne.

Wyjazd ambasadora niemieckiego.

Z Petersburga do Berlina wyjechał nagle poseł niemiecki, hr. Pourtales. Z powodu jego odjazdu w kołach dyplomatycznych kursują dwie pogłoski. Jedni mówią, że odjazd posła jest niepokojącą oznaką, gdyż hr. Pourtales udał się do Berlina z ważnymi instrukcjami i otrzyma audjencję u cesarza Wilhelma. Druga wersja głosi, że odjazd w tak niepewnej chwili może świadczyć o plepszeniu sytuacji międzynarodowej.

Zaproszenie cesarza Wilhelma.

„Dzień” donosi, że będący w Świecie cesarza Wilhelma gen. hr. Tatischev przysyłał własnoręcznie list cesarza Wilhelma do ministra wojny gen. Suchomlinowa, zapraszający go do Berlina na Święta Bożego Narodzenia.

PARLAMENT.

POSIEDZENIE DUMY PAŃSTWOWEJ z dnia 3 (16) b. m.

(T. A. P.)

Przewodniczący Rodziakow. Na wstępie posiedzenia odczytano szereg świeżo oznaczonych projektów, między którymi projekty

Równouprawienia obywateli pćci obciga wobec prawa.

Zmiany ustawy wyborów do Dumy.

Zmiany ustawy o wolności sumienia i nietykalności osobistej.

Zmiany ustaw o zgromadzeniach, o prasie i o związkach.

Krupiński składa VIII-mu wydziałowi dokument nadający podczas wyborów w obwodzie dońskim.

Następnie Duma przystąpiła do rozpatrzenia sprawy nagłośni interpelacji o niewłaściwym stosowaniu Najwyższego Ukazu z d. 1 (14) sierpnia

o ochronie porządku państwowego.

Adżemow po rozpatrzeniu historii stanów wyjątkowych, dochodzi do przekonania, że ustawa o środkach używanych w celu ochrony porządku państwowego jest prawem, które utracilo podstawę prawną.

W r. 1906 wydane zostały prawa zasadnicze, na mocy których żadne prawo nie może być wprowadzone bez aprobaty Dumy i Rady Państwa. Stąd wynika, że omawiane przepisy powinny być albo wniesione do instytucji prawodawczych, albo wydane na mocy art. 87 pr. zas., w żadnym razie przedlane w trybie zarządku zwierzelnego. Nadaw trwa porządek, nie mający podstaw prawnych, podkopujący autorytet władzy i zamieniający prawa na administracyjne widzimisie. W tym trybie pakładane są nawet nowe podatki. Pomimo wydania prawa o wolności prasy, prasa rosyjska znajduje się obecnie w daleko gorszych warunkach, niż dawniej. Prawo zniósło grzywny prasowe, tymczasem gubernatorzy, na mocy przepisów o stanach wyjątkowych, na

kładają na prasę karę, wynoszącą już setki tysięcy. Sprawa stanu wyjątkowego jest teraz najdonioślejszą dla kraju. Mówca popiera nagłośni interpelacji.

— **Szubiński** w imieniu październikowców oświadcza, że nagłośni interpelacji jest nie do przyjęcia, ponieważ trzeba rozważyć bardzo bogaty i skomplikowany materiał. Październikowcy proponują, aby interpelację przesłać do komisji, a tej wyznaczyć termin dwutygodniowy po wznowieniu sesji po Bożem Narodzeniu.

— **Masłennikow** w imieniu postępowców popiera nagłośni, przypominając, że w trzeciej Dumie analogiczna interpelacja była przyjęta znaczną większością.

— **Po** przemówieniach Zamysłowski (praw.), Skobielewa (s.-d.) i Terenskiego (trud.), nagłośni odrzucono głosami centrum i prawicy, przeciw gł. opozycji. Terminowość uchwalono głosami wszystkich przeciwników.

— **O** g. 4 m. 15 zaczęto czytanie, obejmującej 130 stron druk, interpelacji 44 kadetów, skierowanej do ministra spraw wewn. i nadprokuratora Synodu w przedmiocie dokonywania

nieprawidłowości podczas wyborów.

Do godz. 6-jej czytania nie skończono, wobec tego prezes proponuje, aby skończyć je w środę wieczorem, ponieważ w dzień trzeba wysłuchać deklaracji zdru.

— **Markow II** uważa interpelację na 130 str. za obstrukcję. Szulgin proponuje nawet zmianę regulaminu, uniemożliwiający takie wybrki. Szynjarow wyjaśnia, że nie miało wcale zamiaru drwić z Dumy, rozmiany interpelacji odpowiadają jej doniosłości. Zresztą Duma i tak teraz niema materiału do pracy, przeto o obstrukcji mowy być nie może. Odpowiada na to Zamysłowski, ponieważ Duma uchwała urzędzić posiedzenie w środę wieczorem.

— **W** końcu posiedzenia Logunow i Woronkow oświadcza, że wiadomości, zawarte w depeszy odczytanej przez Krupnińskiego, o nadużyciach

Dumy projekt zaprowadzenia powszechnego nauczania, wniesionego do Izby Dumy w dniu odrzucenia przez Radę państwa zmienionego przez trzecią Dumę rządowego projektu nauczania powszechnego.

Emerytura dla nauczycieli i nauczycielek. Ministerjum oświaty wniosło do Dumy projekt zmiany ustawy o emeryturze nauczycieli i nauczycielek klas przygotowawczych w gimnazjach i progimnazjach żeńskich oraz emeryturze nauczycieli i nauczycielek szkół parafialnych, miejskich i początkowych.

Z przeszłości biskupa Nikona. Biskup krzemieniecki Nikon, który w Dumie stanął na czele prawicy, jest przedmiotem szczególnego zainteresowania postów. Kraży wśród nich list od biskupa Nikona, wydrukowany w 1905 r. w „Irkuckich Eparch. Wied.”, w którym obecny biskup krzemieniecki pomiędzy innymi pisał: „Jestem samodzielnym demokratą, ale w szlachetnym tego słowa znaczeniu. Wiem, że wyobraźniom przypadają zaszczyty, a imię ogryzki, uznając 8-godzinny dzień roboczy i uważam za rzecz wspaniałą podatek postepowo-dochodowy”.

Sytuacja międzynarodowa.

OSTATNIE WIADOMOŚCI.

Telegramy specjalne „Kurjera Litewskiego”.

ALBETRO-WĘGRY I SERBIA. Białogrod. Tutejszy poseł austriacko-węgierski, baron Ugron, zaczął w czasie bytności u Paszica — wyrażenia przez wojsko serbskie w kierunku Durazzo. Paszicz zwołał natychmiast posiedzenie Rady ministrów, na którym postanowiono, że Paszicz odpowie baronowi Ugronowi, iż Austrii nie może stawać żądań podobnych przed ukoniecznieniem rokowań pokojowych. Jednocześnie Paszicz wyraził ubolewanie, że pomimo poprawnego zachowania się Serbji, Austria nie zaprzestaje przygotowań wojennych na granicy serbskiej.

Wiedeń. „Reichspost” donosi z Białogrodu: Serbskie ministerjum wojny powołało napowrót do służby czynnej wszystkich tych oficerów, którzy swego czasu za branie udziału w głównej sprawie sprzysiężenia, ostatecznie przeważnie 2 garnizony, w Kragnjewaocu i w Negodinie, zostali uwięzieni, lub otrzymali bezporeczną dymisję ze służby.

Kraków. Magistrat krakowski przystępuje do przesłania kart mobilizacyjnych drugiego powołania rezerw. We wszystkich biurach wręcają kartki.

Wiedeń. Według dziś nadesłanych wiadomości z Białogrodu, zauważyć daje pewne uspokojenie umysłów. „Südslawische Corr.” donosi, że korzystne wiadomości, jakoby Serbja zamierzała sprokocować zbrojny konflikt z Austrią są bezzasadne.

WALKI NA MORZU. Wiedeń. „Neue Freie Presse” donosi z Salonik, że flota turecka wyprzedziła w kierunku Dardaneliskiej, zbierając się do cieśniny, rozproszona na m. Egejskim i zajęta w różnych punktach okupacją wysp.

Rzym. „Tribuna” otrzymała wiadomość z Konstantynopola, że w południe wyspy Tenedos stoczona została walka pomiędzy flotą grecką, a turecką. Podobno zatonęły trzy okręty greckie: krążownik i dwa torpedowce. Turcy mieli też stracić krążownik i trzy torpedowce.

ROKOWANIA POKOJOWE. Konstantynopol. Sultán polecił delegatom tureckim do rokowań pokojowych, aby pod żadnym warunkiem nie zgadzali się na oddanie Adrianopola bułgarsom. Wobec tego, w ostatnich dniach rokowań jest mała nadzieja, aby rokowania doprowadziły do pomyślnego wyniku.

TELEGRAMY NOCNE AGENCJI PETERSA.

KONFERENCJA POKOJOWA W LONDYNIE. Konferencja pokojowa zainaugurował w południe Grey. Publiczności przed palacem nie nazbyt wiele. Obecnych około 100 dziennikarzy i fotografów. O godz. 11 m. 50 zjechali się wszyscy delegaci.

W rozmowie z korespondentem Agencji Petersburskiej Venizelos zaznaczył ściśle porozumienie Grecji ze sprzymierzeńcami, wnoszącymi dziś jedną propozycję, zawierającą wspólne zadania państw bałkańskich. W sprawie przedwstępnej zawieszenia broni Venizelos oświadczył, że Grecja i w tym wypadku działa również w porozumieniu ze sprzymierzeńcami. Tymczasem postanowiono trzymać się istniejącego stanu rzeczy. Gdyby decyzja ta uległa zmianie, to tylko za wspólną zgodą. Grecja postąpi w sprawie zawieszenia broni zgodnie z uchwałą sprzymierzeńców.

Londyn. Konferencję pokojową otworzył Grey mową powitalną, na którą odpowiedział pierwszy delegaci, zaproponowawszy Grey'owi honorowe przewodnictwo. Grey podziękował delegatowi i opuścił zgromadzenie.

Delegaci postanowili odroczyć posiedzenie do 4 (17) b. m.

Przewodnictwo na posiedzeniach postanowiono przekazywać kolejno starszym delegatom w alfabetycznym porządku nazwy państw.

Grey zwrócił się do delegatów złożył im powitanie króla i rządu a następnie wyraził nadzieję, że delegaci znajdą w Anglii atmosferę spokoju. W tych pokojach, mówił Grey, delegaci rzeczywiście znajdują się na gruncie neutralnym, gdzie niema innej polityki prócz ich własnej.

Grey'owi odpowiedział Danew, wyrażając głęboką wdzięczność za gościnność i oświadczył, że kierowniczą ideą konferencji będzie stworzenie jednolitej, która by zabezpieczała długi pokój na Bałkanach.

Londyn. Spotkanie się delegatów tureckich i sprzymierzeńców cechowała zupełna poprawność i grzeczność. Ani dotychczas, ani po mowach powitalnych żadnych kwestii co do udziału greków w konferencji nie weszczyna.

Pierwsze zebranie zakończyło się śniadaniem wydanym w palacu.

Ateny. „Bizani” organ rządowy oświadczył, że Grecja nie powinna tracić wiele czasu na pertraktacje z Turcją, gdyż trzeba jej będzie po podpisaniu pokoju rozstrzygnąć inne możliwe komplikacje pochodzenia europejskiego, dotyczące nas wprost, lub pośrednio. Dlatego trzeba nam natychmiast zdobyć zawarcie pokoju z Turcją, lecz w ten sposób, aby Grecja mogła pomagać do ostatecznego rozstrzygnięcia przesilenia na Bałkanach.

WARUNKI POKOJU. Londyn. Danew przedstawicielowi Agencji Reutersa oświadczył, że pogłoski jakoby Bułgaria zamierzała przyłączyć się do trójprzymierza są zmyślone.

Państwa bałkańskie pragną zawrzeć taki pokój, który uznany by został przez Europę, dlatego uważają za potrzebne porozumieć się z działaczami państwowymi Europy.

Co do warunków zawarcia pokoju szczegółniejszej tajemnicy niema i są one następujące.

Pierwszym zadaniem sprzymierzeńców będzie określenie granic Turcji europejskiej. Interesy Turcji wymagają zgody na nasze warunki co do Adrianopola. W przyszłości Turcja opierać się powinna na Bułgarię co do obrony swych interesów w Europie.

Drugą kwestją będzie określenie granic Albanji. Trzecią losy wód na morzu Egejskim. Czwartą kontybu-

cja wojenna i równomierne przyjęcie przez sprzymierzeńców części długu państwowego.

Jeżeli Turcja przyjmie pierwszy warunek rokowania toczy się będą dalej, w razie odrzucenia — omawianie następnych będzie zbyteczne.

ZAPRZECZENIE. Sofja. Bułgarska Agencja telegraficzna w sposób kategoryczny zaprzecza wiadomościom o okrucieństwach popelnianych jakoby przez wojsko bułgarskie na ludności macedońskiej.

MISJA PROF. MASSARYKA. Białogrod. Przybył tu Massaryk. W miarodajnych kołach zapewniają, że Massaryk przyjechał z polecenia hr. Berchtolda w charakterze pośrednika dla załagodzenia nieporozumień austro-serbskich. Młodzież zgótowała prof. Massarykowi gorącą manifestację przed hotelem.

POLEPSZENIE SYTUACJI. Wiedeń. Według informacji „Neues Tagblatt” cesarz przyjmując przydzium komisji kontrolującej długów państwowych, nazwał sytuację zagraniczną pomyślną.

„Zeit” donosi, że jedna z najbardziej kompetentnych osobistości monarchji oświadczyła: Ostatnie wypadki utwierdzają mnie w przekonaniu, że obecnie jesteśmy już w możności urzeczywistnić cały nasz program bałkański, nie uciekając się nadal do stanowiących kroków wojennych.

NASTRÓJ W CZECHACH. Praga. Kongres pełnomocników czeskich postępowych partii i prawa państwowego przyjął rezolucję protestu przeciwko wojnie, żądając, aby Austro-Węgry utrzymywały dobre stosunki z państwami bałkańskimi.

Wiedeń. „Neue Freie Presse” donosi, że demonstracje czeskie odbyły się w Königgrätzu. Zandarmerja i policja obrzucaeni zostali kamieniami.

Z GRECJI. Ateny. Z Prewezy telegrafują, że druga brygada rozbiła Turków. Jeden pułk nieprzyjacielski został zupełnie zniszczony. Paramifja i Tulades zdobyte zostały przez greków. Janina okrażona. Oczekują upadku.

TELEGRAMY „Kurjera Litewskiego”.

Z dn. 2 (15) i 3 (16) grudnia. (Telegramy specjalne „Kur. i L.”)

ODEZWA RADY NARODOWEJ. Kraków. Rada Narodowa z powodu obecnej sytuacji wydała odezwę, wyrażając radość z powodu zgodnej opinii społeczeństwa, i doradzając powstrzymanie się od nierozważnych porwy oraz gotowości skupienia sił moralnych i fizycznych, aby w chwili decydującej naród nie pozostał biernym.

OBCHÓD JUBILEUSZU KRASZEWSKIEGO. Kraków. Wczoraj odbył się tu staraniem „Straży Polskiej” uroczysty obchód stulecia urodzin Józefa Ignacego Kraszewskiego przy udziale rady miejskiej, instytucji i stowarzyszeń.

Obchód rozpoczął się od nabożeństwa pamiątkowego w kościele na Skatce.

Po nabożeństwie udali się członkowie komitetu do grobu zasłużonych, gdzie złożono na sarkofagu Kraszewskiego piękny wieniec z napisem „J. I. Kraszewskiemu w setną rocznicę urodzin Komitet publiczny”.

O godz. 11 przed południem odbyła się w sali Starego Teatru akademja ku czci Kraszewskiego. Zagaił ją p. Kazimierz Bartoszewicz pięknym przemówieniem, poczem przemawiali: prof. dr. Maurycy Straszewski, dr. Lucjan Rydel i prof. dr. Tadeusz Grabowski.

Uroczystość zakończyło przedstawienie „Miodu kaszelańskiego” J. I. Kraszewskiego w teatrze miejskim.

Dzienniki krakowskie poświęciły z powodu obchodu sobotnie numery J. I. Kraszewskiemu.

ZAPOWIĘDZ WIELKIEGO STREJKU. Berlin. Górniczy okręg Saarbrücken, postanowił z dniem 1 stycznia 1913 roku rozpocząć strejk. Bezrobocie to obejmie 24,000 górników.

STREJK. Paryż. Cała Francja jest dziś pod znakiem bezrobocia powszechnego. Rozpoczęty dziś 24-godzinny strejk generalny, proklamowany został jako demonstracja przeciwko wojnie.

Telegramy Aa. Petersburskie. MANIFESTACJE WE LWOWIE. Lwów. Studenci moskalofilscy i robotnicy urządzili pochód manifestacyjny, w celu zaprotestowania przeciwko przesładowaniu „rosjan” i przeciwko masowemu aresztom włościan. Przed aresztem, gdzie są uwięzieni duchowni prawosławni, przy okrzykach tłumy wygłoszono przemówienia i odśpiewano pieśni. Pochód zetknął się ze studentami ukraińcami, rezultatem czego była bójka.

STACJA LOTNICZA. Poznań. Założono tu główną stację lotniczą (wojenną). Zarząd miejski wyasygnował środki na zbudowanie koszar dla lotników.

BURZA MORSKA. Lipawa. Na Bałtyku szaleje burza.

Ryga. Ostatnia burza w porcie za-topiła kilka bark. Na morze zapędziło kilka statków, które odniosły uszkodzenia.

Łódź. Burza w wielu miejscowościach połamała słupy i uszkodziła komunikację telefoniczną Łódź—Kalisz.

SPRAWA KANONIERÓW. Moskwa. Sąd wojenny w sprawie o nieposłuszeństwo władzy 86 kanonierów, powołanych na ćwiczenia, skazał 64 na więzienie wojskowe od 2 miesięcy do 2 i pół lat. U niewinno 22 oskarżonych.

ZMIANY NA STANOWISKACH. Petersburg. Naczelnik warszawskiego okręgu dróg i komunikacji, Guniewicz, uwolniony został z powodu choroby ze stanowiska. Miejsce jego objął naczelnik okręgu kijowskiego Bechtier.

DZUMA. Nowoczerkask. W okręgu donieckim skomstatowano 5 wypadków dzumy.

STUDENCI PRZECIW CUDZOZIEMCOM. Berlin. W Halli w piątek ubiegły zastrajkowali studenci wydziału medycznego, niemiecy, żądając ograniczenia przyjmowania na kursy medyczne w uniwersytetach niemieckich cudzoziemców. Do wszystkich uniwersytetów niemieckich rozszlano zaproszenia przyłączenia się do strejku, o ile w ciągu 24 godzin fakultety odmówią niedopuszczania cudzoziemców bez egzaminów wstępnych. Studenci wydziału medycznego w Göttingen i Marburgu ogłosili solidarność z profesorami uniwersytetu w Halli i protest przeciwko strejkowi studentów.

OPÓR FINLANDJI. Helsingfors. Wysłano do Petersburga czwartą partję zaarrestowanych członków wyborczego sądu wyższego złożoną z 5 osób.

PRZYSZŁY PREZYDENT FRANCJI. Paryż. Członkowie gabinetu zwrócili się do Leona Bourgeois z prośbą, aby postawił swą kandydaturę na przyszłego prezydenta republiki. (Z innego źródła dowiadujemy się, że Bourgeois odmówił, powołując się na brak zdrowia, natomiast zaproponował kandydaturę Poincaré. Przyp. Red.).

ODKRYWCA BIEGUNY POŁUDNIOWEGO. Paryż. Fallierés przyjął na audjencji Amundsen, który następnie był na urzędowym posiedzeniu magistratu. A-

mundsen wieczorem w towarzystwie geograficznym da sprawozdanie z ekspedycji na biegun południowy.

BURZA. Bremerhafen. Dwudniowa burza poczyniła znaczne spustoszenia.

KATASTROFA KOLEJOWA. Catania. Pociąg, idący z Catanji do Messyny, zderzył się z towarowym. Podobno dziesięć osób zostało zabitych, piętnaście odniosło rany.

KONIEC BEZROBOCIA. Londyn. Bezrobocie na kolejach północno-zachodnich zakończyło się. **KATASTROFA LOTNICZA.** Londyn. W Hendon-Oxford spadł aeroplan. Pilot i pasażer zabili się na miejscu.

KRYZYS GABINETOWY W JAPONJI. Tokio. Terauczi, Macukata, Jama-moto, Chirata odmówili zorganizowania gabinetu. Polecono zorganizować gabinet Kauruze. Do gabinetu tego wejdzie większość byłych współpracowników Kaurury.

Na szerokim świecie.

Jerzy Howard Darwin. W Londynie zmarł Jerzy Howard Darwin, wybitny astronom i filozof, profesor uniwersytetu w Cambridge. Zmarły był synem Karola Darwina, a wnukiem zastanego przyrodnika i lekarza, Erazma Darwina.

Najwybitniejszą z prac naukowych Jerzego Darwina, która zdobyła mu imię w świecie naukowym, jest dzieło p. t. „Przypływy i odpływy”, tłumaczone na kilka języków europejskich.

Groźba strejku. U niemieckiego ministra handlu była deputacja górników z okręgu rzeki Saary. Minister konferował z deputacją około 6 godzin. Deputacja przedłożyła ministrowi swoje postulaty, domagając się podwyższenia płacy i zmiany prawa górniczego, oświadczając, że jeśli postulaty te nie będą uwzględnione, to wybuch strejku jest niemiunikony. Na niedzielę nadchodzącą zwołano obwodową konferencję przedstawicieli górników, na której ustalony będzie termin rozpoczęcia strejku generalnego.

GIEŁDA.

Tel. Handl. Ag. Pet. Petersburg, 1 XII 1912 r.

Nastrój dla walorów państwowych ospaly, hipotecznych lepszy, zwłaszcza wileńskich ziemskich, dywidendowych w końcu ospaly, premijowe mocny.

Londyn 3 mies. — czekl. 95.17
Berlin 3 mies. — czekl. 46.50
Przy 3 mies. — czekl. 37.76

4% Renta państwowa 93.7/8
5% Pożyczka wewn. 1905 r. 1em.kup. 105.4/8
5% II 105.3/8
5% 1903 r. 105.4/8
4 1/2% ros. państw. 1905 r. 100.1/4
5% 1906 r. 103.—
4 1/2% 1909 r. 99.7/8
4% Listy zastawne b. szlach. 89.1/4
5% 101.—
5% premjówka I em. 1884 r. 474.—
5% II 1886 r. 355.—
5% III (szlach. 314.—
3 1/2% listy zast. b. szlach. 85.—
4 1/2% oblig. miejsc. Tow. kred. Petersburgskiego 87.—, Kijowskiego — Moskiewskiego —

4% listy zastaw. B-ów ziemsk: Wileńskiego 87.—, Kijowskiego —, Moskiewskiego —, Połtawskiego —, Tuleńskiego 87.—, Charkowskiego 85.—
Akcje banków ziemskich: Bessarabsko-Taurydzkiego 663.—, Wileńskiego —, Dońskiego —, Kijowskiego 690, Moskiewskiego —, Połtawskiego —, Tuleńskiego —, Charkowskiego 435.—

Najważniejsze wiadomości.

Szczegóły w tekście.

Podobno kurator wil. okr. naukowego przeniesiony będzie do Moskwy inf. i pogl.).

W Krakowie obchodzone jubileusz Krakowskiego (tel. spee).
Dobrze Choryń i Jerka w Poznańskiem przeszyły w ręce niemieckie (z za kordonu).

Projektowane orędzie cesarskie w sprawie uniwersytetu ruskiego wywołuje w Galicji poważne zaniepokojenie (z za kordonu).

We Lwowie odbyła się manifestacja moskalofilska (telegr.).

Mnich Heljodor wyrzekł się prawosławia (z Rosji).

W okręgu doneckim — dzuma (telegr.).

Na posiedzeniu Dumy Państwowej omawiano i odrzucono nagłose interpellacje o stanach wyjątkowych i represjach prasowych i przystąpiono do czytania interpellacji kadetów o nadzyciach wyborczych (parlament).

Rozpoczęto układy pokojowe w Londynie. Głównym warunkiem jest oddanie Bułgarii Adrianopola. Walki na morzu Egejskim i pod Janina. W zatargu austro-serbskim nastąpił zwrot pomyślniejszy (sytuacja międzynarodowa).

Z Halli donoszą o strejku studentów niemieców, wymierzonym przeciw ich kolegom cudzoziemcom (telegr.).

W Anglii zginęło dwóch lotników (telegr.).

Pod Catanją rozbił się pociąg, są ofiary (telegr.).

Akcje różnych przedsiębiorstw: Tow. Bakulskiego 725, br. Nobel (udziały) — br. Nobel (akcje) —, zakł. Malewskich 422—, zakł. Patulowskich 154—, Lońskiego Tow. kopalni złota 640, ros. Tow. kopalni złota 139.7/8.

Oblig. Towarzystwa Kredytowego m. Mińsk. 87.—
4 1/2% 81.55

5% Listy zast. Tow. Kred. m. Wilna. 84.—

CENY ZBOŻA.

Doniesienia telegraficzne Ag. Pet. Berlin, 3 XII (w mark. za 1000 kilo).
Pszonica na termin bliższy 205 1/2
„ dalszy 203 1/2
Żyto na termin bliższy 174—
„ dalszy 175—
Owies na termin bliższy 173 1/2
„ dalszy 174—
Jęczmień ros. dunajski za gotów. 156—160

Lipawa, 3 XII (w kop. za pud).
Pszonica samarska 94
Żyto 84 1/2
Owies biały wrocławski 85
„ czarny moon 87 1/2—
Stemię inlane stepowe 84 1/2% —140
„ konopne gumienne —140
Otrąby pszenne —
Gryka — 96

Notowania Wileńsk. Banku Ziemskiego.

4 1/2% listy zast. Wil. Ban. Ziem. 85.75
Akcje Wil. Banku Ziemsk. prop. 610.—
Towarzystwo Budowy młynów oraz Sprzedaży Maszyn i Przyrządów Młyńskich „ANTONI ERLANGER & S-ka” w Moskwie.
Oddział Warszawski — Warszawa, Al. Jerozolimskie № 21, telef. 158-79.
Specjalność: budowa młynów walecowych automatycznych i gospodarskich.
Turbin wodne, maszyny parowe, motory elektryczne, instalacje i wszelkie artykuły, wchodzące w zakres mlyno-budownictwa. 66394
Na zado atalogi i oferty.

SKLEP 75517

T. ODYŃCA

w Wilnie, — ul. Wielka № 39 (odnowiony i powiększony).

Otrzymał nowe transporty:

Kryształów francuskich i czeskich, porcelany krajowej i zagranicznej. Galanterji ze szkła, porcelany, terrakoty i majoliki, wyroby duńskie król. fabryki (Kopenhaga).

LAMPY

naftowe, spirytusowe i elektryczne (ostatnie nowości).

Najlepsze platery znanej austriackiej fabryki A. Kruppa. Wyłączna sprzedaż po cenach fabrycznych. — Wyroby z brązu, niklu etc.

ŻĄDĄCIE BEZWARUNKOWO

AMERYKAŃSKIEJ OWSIANKI

HERCUL HEPHY/IECBO

W PUDEŁKACH. TYLKO WÓWCZAS OTRZYMACIE NAJLEPSZĄ W ŚWIECIE OWSIANKĘ. Wstrząśnij się podrabian skądolnych dla zdrowia!!!

DO WYNAJĘCIA 75598

Lokal z wodociągami na fabrykę.—Ul. Sieroca 29.

ROCZNIK GEBETHNERA i WOLFFA

KALENDARZ

Encyklopedyczno-Praktyczny na rok 1913

wyszedł z druku i zawiera: sto kilkadziesiąt artykułów, mnóstwo porad i wskazówek praktycznych, map, planów, zestawień statystycznych i t. p.

200 ilustracji: portretów, oraz niezmiernie ciekawych kartografij encyklopedyczno-statystyczno-porównawczych.

Rocznik Gebethnera i Wolffa zawierający nadto wszelkiego rodzaju informacje kalendarzowo-astronomiczne, geograficzne, etnologiczne, polityczne, chronologiczne, historyczne, statystyczne i t. p., **powinien znajdować się we wszystkich domach polskich.**

Cena kop. 60, w oprawie kartonowej kop. 80.

KALENDARZ Centralnego Towarzystwa Rolniczego na rok 1913. Cena obu części rb. 1.25, z notatnikiem oprawnym w skórę rb. 1.65

Skład główny w księgarniach GEBETHNERA i WOLFFA w Warszawie, Lublinie i Łodzi. Do nabycia we wszystkich księgarniach. 75581

FABRYKA PAROWA MEBLI STYLOWYCH SZ. E. WILENKIN

MAGAZYN FABRYCZNY: WILNO, Niemiecka № 7. — Egzyst. od 1843 r.

WIELKI WYBÓR MEBLI STYLOWYCH. Przyjmuje obstalunki na umeblowanie: pokoi stołowych, sypialni, salonów i gabinetów podług własnych, lub dostarczon. rysunków. Łóżka angielskie i materace. — Wpłaty mogą być i ratami. 56543

KAWA PALONA

aromatyczna i wyborna w smaku, codziennie świeżo przygotowana, do nabycia

u **A. JANUSZEWICZA,** Wilno, ul. Wielka № 20A, telef. 11-86.

Wszelkie gatunki kawy surowej od najdroższych do najtańszych, skład A. Januszewicza sprowadza z najlepszych cejlońskich i jaskich plantacji. 75005

Kaloderma

KALODERMA MIĘKKO
KALODERMA KREM
KALODERMA PUDER RYZOWY
Wszystko dla zachowania piękności skóry.

F. WOLFF & SYN
KARLSRUHE
BERLIN-WIEDEŃ

Sprzedaż w aptekach, handlach perfumeryjnych i apteczni.

Kto chce mieć tanie i trwałe meble, niech kupuje w T-wie Stolarzy Chrześcijan. Wilno, Zawalska № 30. 75673

Spirytusowe i naftowo-żarowe lampy, latarnie, palniki i siatki żarowe do lamp wszystkich systemów.

TANIE OD WSZYSTKICH

hurtownie i detalnie poleca specjalny skład przyrządów do oświetlenia i ogrzewania

„PROGRES”, Wilno, Trocka 2. Katalogi bezpłatnie. 75117

Preparat „TRAYSER” przeciw reumatyzmowi i podagra jest do nabycia we wszystkich aptekach i składach Aptecznych. Ilustrowana broszura z prawidłowym opisem powyższej wspaniałej choroby wysłana zostaje na pierwsze żądanie bezpłatnie. Adresować: M. E. Trayser, № 136, Bangor House, Shoe Lane, London England, E. C. 1735

BLUSZCZ

Największe i najpoczytniejsze pismo tygodniowe dla kobiet, literacko-społeczne, ilustrowane, pomieszcza prace pierwszorzędnych sił literackich:

Artykuły wstępne,

artykuły treści społecznej, omawiające chwilę bieżącą i poruszające najżywniejsze sprawy, dotyczące kobiet

Powieści. — Nowele.

Dodatki, poświęcone łączności kół kobiecych na ziemiach polskich.

Dodatki książkowe

w arkuszach zawierają powieści i nowele znakomitych autorów obcych i polskich.

Wydawnictwa „Bluszcza”, na które składają się najcenniejsze nowości z beletrystyki polskiej, obcej i prace wartościowe o treści naukowej, społecznej i wychowawczej, oraz specjalne **ALBUMY RO**

Prenumerata „BLUSZCZU” wynosi: w Warszawie rocznie rb. 7 kop. 20, półrocznie rb. 3 kop. 60, kwartalnie rb. 1 kop. 80, z przesyłką pocztową rocznie rb. 10, półrocznie rb. 5, kwartalnie rb. 2 kop. 50. W Galicji kwartalnie Kor. 5 z przesyłką poczt. 6.50. W W. Ks. Poznańskim kwartalnie Mk. 3.60, z przesyłką poczt. 4.30. Administracja „BLUSZCZU” Warszawa, Nowy-Świat N 41.

Dla zapewnienia sobie powieści pierwszorzędnych „BLUSZCZ” ogłosił **Konkurs z nagrodą rb. 1000** na powieść obyczajową, współczesną. Konkurs rozstrzygnięty będzie w końcu r. b. Oprócz powieści konkursowych „BLUSZCZ” drukować będzie od 1 stycznia 1913 r. powieści Jadwigi Marciniowskiej p. 133 **Vox Clamantis**.

DZIAŁ KOSMETYKI,

Rady i wskazówki zachowania higieny piękności.

DZIAŁ GOSPODARSTWA DOMOWEGO:

pytania i odpowiedzi zasadniczo z każdej dziedziny gospodarstwa domowego, prowadzone przez p.

Martę Norrkowską.

Numerary okazowe wysyłamy na żądanie franco i gratis.

Odrębną część pisma stanowi

DZIAŁ MÓD

Jedyny i najobszerniejszy ze wszystkich, jakie są w pismach polskich,

który zawiera rocznie przeszło 4,000 rysunków najwspanialszych modeli paryskich: sukien, okryć i kapeluszy damskich. — Osobne dodatki z ubraniami dziecięcymi. — Bielizna. — **Wzory robót kobiecych**, jak: hafty, gipiury, manometry, roboty szydełkowe i t. p.

Niezależnie od powyższego działu „BLUSZCZ” dodaje:

26 wielkich tablic krojów, DAJĄCYCH MOŻNOŚĆ WYKONYWANIA RÓŻNYCH UBIORÓW I ROBÓT w DOMU.

Od 1 stycznia 1913 r. „Bluszcza” dodawać będzie raz na miesiąc **Wspaniałe Paryskie Ryciny kolorowe**.

ŚWIAT

najbardziej rozpowszechniona w polsce tygodniowa ilustracja artystyczna i aktualna pod redakcją **Stefana Krzywoszewskiego** wychodzi w Warszawie rok ósmy.

Każdy prenumerator „Świata” otrzymuje za 8 rubli rocznie następujące wydawnictwa:

- Świat** tygodnik ilustrowany, zawierający 30-40 stronice, oraz około 60 ilustracji w każdym zeszytu. poświęcony literaturze, sztuce, nauce i sprawom społecznym.
- Romans i powieść**, tygodnik poświęcony literaturze pięknej i wiadomościom literackim. W roku 1913 oprócz całego szeregu utworów najświetniejszych pisarzy polskich i obcych „Romans i Powieść” drukować będzie **dwie wielkie powieści**: **Józefa Weyssenhoffa** p. t. „Gromada” w której znajduje się jego dusze, dążenia i pragnienia, oraz będąc barwnym obrazem życia Warszawy, a zwłaszcza średniej warstwy społeczeństwa polskiego.
- Turysta polski** wydawnictwo miesięczne, poświęcone turystyce.
- Wskazówki dla czytających książki**, wydawnictwo informujące o najnowszych datkach polskich i zagranicznych.
- Polski przegląd sportowy**, nowy miesięcznik dodatek do „Świata” wybitnego znawcy w tym kierunku, p. Z. Kłosińskiego-Jauszewskiego z Lwowa.

Oprócz powyższych wydawnictw **wszyscy prenumeratory otrzymują jako bezpłatne premjum**

„ROK 1913” Wspomnienia i pamiątki, w formie ozdobnego albumu, bogato ilustrowanego. Wydawnictwo to, które rozesyłamy naszym prenumeratom na początku roku 1913, jako **50-ą rocznicę powstania styczniowego**, będzie przypomnieniem tych wielkich nadziei i ofiarnych wysiłków, jakie naród nasz przeżył przed półwiekiem, w niezapomnianych latach 1863 i 1864.

Każdy prenumerator „Świata” otrzyma rb. 1,000

o ile zaś nieszczęśliwemu wypadkowi ulegnie nabywca pojedynczego numeru (za 20 kop.) będzie w posiadaniu bieżącego numeru naszego pisma.

Ubezpieczenie to jest dla naszych odbiorców **ZUPEŁNIE BEZPŁATNE** i kwit z odpłatnej na rok 1913 prenumeraty, jest już zupełnie wystarczającą polisą na rb. 1,000. Wszelkie w tym względzie szczegóły oddziela „Świat” (Zgoda N 1. Celem uniknięcia pomyłek i nieporozumień najlepiej jest opłacić prenumeratę bezpośrednio w administracji).

PRENUMERATA „ŚWIATA” WYNOŚI:

W Warszawie kwart. rb. 2. W Królestwie i Ces. kwart. rb. 2.25. Zagranicą kwart. rb. 3. W Austrii kwart. 6 koron. Adres Redakcji i Administracji: WARSZAWA, Zgoda N 1. Telefony: Redakcji 68-75, redaktora 68-75, Admin. 78-22. FILIE ADMINISTRACYI: SIENNA N 2, telefon 1114-30. ŁÓDŹ, ul. Piotrkowska N 81. KRAKÓW, ul. Bonerowska N 12. LWÓW, ulica Leona Sapiehy N 2. 76401

SALIT

do WCIERANIA

na choroby reumatyczne, łamania, postrzały, w aptekach i składach aptecznych, flakon 70k.

Sprzedaż w sklepach: 945250

I. B. Segla, Gruzewskiego, Pruzana, Andrzejkowieza, Joeselona i we wszystkich aptekach i składach aptecznych.

Chrześcijański Zakład Pogrzebowy

(w oknie krzyż dębowy z figurą Chrystusa.)

P. DOWBOR

Wilno, ulica Wielka N 25.

Najtańsze i najpiękniejsze **WIEŃCE I TRUMNY** z własnych fabryk i wszystkie artykuły żałobne. Całkowite urządzenie pogrzebów najtańszym kosztem. Żałobne stroje dla pań. 29788

WĘGIEL KAMIENNY

Ogrodzki i Śląski do kotłów parowych, centralnego i pokojowego ogrzewania. **DRYKIETY WĘGLA KAMIENNEGO.**

KOKS do odlewni, Austrijski i Śląski do kominów i ogrzewania centralnego.

ANTRACYT zagłębia Donieckiego i Angielski do gazogeneratorów, pokojowego i centralnego ogrzewania.

Poleca po cenach bardzo niskich **M. DEUL, Wilno.**

Szczegółowe oferty na każde żądanie. 74907

GLYCEROPHOSPHATE ROBIN

Glicerofosfat ziarnisty ROBIN'A

Glicerofosfat wapnia i sodu stosowany w szpitalach paryskich. Wzmocniający system nerwowy i wskazany przeciw krzywicy, słabości kości w okresie rośnięcia u dzieci, podczas karmienia i ciąży, i przeciw nieurazeni, przeciętnie umysłowemu i p. Przejmny w smaku łączy się w małej ilości mleka lub wody. Dla dotkniętych cukrową chorobą wyzkaże się w formie pastylek.

Wyszedł się bezwartościowych nasładowiów. Sprzedaj w aptekach i w większych składach aptecznych. 5682

Nowo-wynaleziony element „PARIS” I. S. W.

do laterek kieszonkowych, osiągnął nadzwyczajne rezultaty: — 0 miesięcy trwałości, 6 godzin jasnego palenia się, 5 volt, 10 amper. Najlepszy ze wszystkich 74781 istniejących elementów. Żądać wszędzie.

Mechanik J. SZAPIRO, Wilno, ul. Niemiecka 1.

ETKIETA ZATWIERDZONA.

W MAGAZYNIE 69324

E. GALINAJTIS i E. CHYBIŃSKI,

WILNO, 5-to Jerski prosp. N 1.

Z powodu likwidacji interesu **ostateczna WYPRZEDAŻ:**

LAMP, NACZYŃ

kuchennych z aluminium, emalii, niklu, porcelany, szkła i t. d. po cenach znacznie zmniejszonych.

Od 25 listopada Wielka przedświąteczna tania wyprzedaż wszystkich towarów z ustępowaniem od 10-50%.

MAGAZYN 76074

Ch. DYNCESA i S-ka.

Dom Handlowy T. KALITA I. ZABŁOCKI

Wilno, Wielka 39, telef. 817.

Poleca wyborne WINA, mocne napoje i świeżo otrzymane wielkie zapasy towarów kolonialnych i gastronomicznych, WĘDLINĘ wiejską, ryby wędzone, wszelkie bakalie, duży wybór wyborowych gruszek i jabłek krymskich z maj. „Roy” i inne świeże owoce.

Starolitwickie wódki i miody. Cygara, tytoń i papierosy różnych fabryk. — Ceny niskie. 75639

BALSAM APTEKARZA THIERRY

przy złym trawieniu i towarzyszących mu objawach, jak odbijaniu, zgadze, pełności w żołądku, zaparciu, wzdęciu, kwasów i t. p. należy przyjąć na kawalku cukru 20 do 40 kropli prawdziwego „Balsamu Aptekarza Thierry”, dla uspokojenia bólow żołądkowych, wzmocnienia żołądka, wydzielenia soku, a także dla złagodzenia kaszlu.

Zielony znak ochrony w postaci zakłonicy. Wysył. się 12 butelek mniejszych lub 6 większych za 5 rb. Dostać można we wszystkich większych aptekach. — Zamówienia i przekazy pieniężne należy adresować do firmy: **WŁADYSŁAW HOFFMAN** S-ka Warszawa, Zielna N 46. 64803

OPUŚCIŁO PRASĘ DZIEŁO: „Kowieńskie Wykłady Rolnicze z lat 1910, 1911 i 1912”.

Tom I (tom drugi wyjdzie za parę miesięcy). W skład tego tomu weszły prace: Prof. St. Biedrzyckiego: Zasady uprawy mechanicznej gleby. Prof. D-ra St. Moszczeńskiego: O zmianowaniu. Prof. D-ra A. Sempłowskiego: Pleśniogrowanie i k. Rady A. Wieniawskiego: Kilka uwag o organizacji gospodarstw. P. J. Miłobędzkiego: Nowoczesne podstawy hodowli lasu.

Stronic 224 + VIII dużej 8-ki. Cena rb. 1 kop. 50.

Do nabycia we wszystkich księgarniach oraz w Tow. Roln. Kowieńskim: Kowno, Sadowa 29.

BALSAM BORMANI

wszystkim znany środek domowy do wewnętrznego użytku przy **REUMATYZMIE I ŁAMANIU w KOŚCIACH.**

Cena za flakon rb. 1.

W sprzedaży w aptekach i składach aptecznych.

Prawdziwy tylko z napisem na etykietach

Skład galwaj na całą Rosję

Eugenjusz Bower 380180 Moskwa, Pokrowka, d. Arbatskich.

AGRONOM z dobrej rodziny, lat 35, który zarządzał średnimi i dużymi majątkami w kraju i zagranicą, z wykształceniem teoretycznym i obszerną praktyką, rekomend. wybitnych obywateli, szuka od Nowego-Roku posady jako „samodzielnego Rolnika”. Łask. zgłoszenia proszę adresować listem rekomend. Szostakowskiemu, maj. Jank Siemka, Motecznaja Sojka-Mińsk. 76597

Antoni Szadkowski nauczył się w domu, przyniósł i korepetycje. — Skopówka d. N 6 m. 17, Bonasewicz, od 5-7 wiecz. 75585

OCZEKIWANE **HERBATY AROMATYCZNE**

T-wa M. SZUMILIN

już otrzymali i polecają: **A. JANUSZEWICZ** Wielka 20a. **W. LEONOWICZ** 5-to Jerska 31. **K. KRUSZYŃSKI** Wileńska 25 74702

Stosujecie oświetlenie spirytusowe!

Jakie silne, przyjemne światło! **BEZ WONI, BEZ KOPCIU!**

Ostatni model rozbiernych palników spirytusowych

AMOR

Model de luxe,

nie wymaga czyszczenia, oprowadzania, spirytus podczas palenia się lampy, da się zastosoować co każdej lampy naftowej — koszt więc niewielki.

WILNO, ul. S. Jerski N 27, telefon N 1059. 138799

AMOR

Model de luxe,

nie wymaga czyszczenia, oprowadzania, spirytus podczas palenia się lampy, da się zastosoować co każdej lampy naftowej — koszt więc niewielki.

WILNO, ul. S. Jerski N 27, telefon N 1059. 138799

Wychowanie

go, były student polskiego liceum, posiada doskonałą kondycję na wyspach Grodno, Polityka ul. N 30 m. 1. dla Ludwika Prostkiego. 76401

Posady i prace.

a) Poszukiwano żona pracująca, poszukuje posady na wsi. Po informowaniu zwracać się do **Władysława Hoffmana**, s-ka, ul. Wileńska 25, Wilno, Tatarska N 1. 76401

Praktyczny

do wsi, poszukuje posady na wsi. Po informowaniu zwracać się do **Władysława Hoffmana**, s-ka, ul. Wileńska 25, Wilno, Tatarska N 1. 76401

Pokój

do wynajęcia przy ul. Złotej 7 m. 5. 76401

2 pokoje do wynajęcia przy ul. Złotej 7 m. 5. 76401